

A beválást befolyásoló tényezők kézilabdázásban: fókuszban az utánpótláskorú játékosok nézetei

Juhász István,* Balogh Judit** és Trzaskoma-Bicsérdy Gabriella***

DOI: 10.21549/NTNY.49.2025.2.3

Hazánkban a kézilabda a legnépszerűbb sportágak közé tartozik. Az elmúlt években a kézilabdázók és a sportágban dolgozó szakemberek száma is jelentősen megnövekedett. A kiválasztás és a tehetséggondozás iránti növekvő érdeklődés ellenére a beválás előrejelzése még mindig korlátozott hatékonyságú. A tehetség és beválás problémakörének vizsgálata természet- és társadalomtudományi megközelítést egyaránt igényel. A résztvevők nézeteinek feltárása szükséges a kiválasztás és a tehetséggondozás eredményességének növeléséhez, az érdekelt felek közötti együttműködés javításához. Kutatásunkban kérdőíves módszerrel utánpótláskorú játékosok (N=82) beválással kapcsolatos nézeteit tártuk fel pedagógiai megközelítésből. Kíváncsiak voltunk, hogy milyen tényezőket tartanak fontosnak a sikeres felnőttkori sportpályafutáshoz, valamint mutatkozik-e különbség a válogatott (N=41) és a nem válogatott (N=41) utánpótláskorú játékosok nézeteiben a sikerességet befolyásoló tényezők tekintetében. Az általunk megkérdezett kézilabdázók nézetei egyértelműen alátámasztják a belső tényezők befolyásoló szerepét a teljesítményben, ezáltal a beválásban, ugyanakkor kiemelt jelentőséget tulajdonítanak a külső tényezők meglétének. Bizonyítást nyert, hogy a sportkörnyezetnek nem csupán a lemorzsolódás csökkentésében van jelentősége, de a felkészülés során és a versenyteljesítményben is. A válogatott és a nem válogatott játékosok nézetei a külső tényezők tekintetében több eltérést mutattak, mint a belső tényezők tekintetében. Mindemellett azonban a nemek között is fellelhető volt véleménykülönbség, ami többek között az edzőképzésben is további kérdést vet fel. Az eredmények alapján elmondható, hogy a kézilabda utánpótlás-nevelésben és tehetséggondozásban szükséges a sportkörnyezet sportolók igényeihez történő alakítása, az edzők pedagógiai továbbképzése és az edző-sportoló-szülő kapcsolat erősítése.

Kulcsszavak: kézilabdázás, beválás, utánpótlás-nevelés, sportkörnyezet

Bevezetés

Hazánkban a kézilabda kétségkívül a legnépszerűbb sportágak közé tartozik. Az elmúlt több mint egy évtizedben a látványcsapatsportok kiemelt támogatásának (társaságiadó-kedvezmény – tao) köszönhetően a kézilabdázók létszáma jelentősen megemelkedett, ami kedvező helyzetet teremtett a minőségi játékosok számának növeléséhez. A sportág utánpótlásban és felnőtt korosztályban elért nemzetközi eredményeit összehasonlítva azonban azt látjuk, hogy az utánpótlásban elért sikerek nem garantálják, hogy a sportolók a felnőtt mezőnyben is hasonlóan eredményesek lesznek. A beválási arányok javításához ezért elengedhetetlen az utánpótlás és a

* Doktorandusz, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Neveléstudományi Doktori Iskola, juhasz.istvan@mksz.hu, ORCID: 0009-0003-4460-4658

** Egyetemi adjunktus, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Sporttudományi Intézet, Sport- és Egészségtudományi Kutatócsoport, bbaloghjudit@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8123-0937

*** Tudományos főmunkatárs, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Sporttudományi Intézet, Sport- és Egészségtudományi Kutatócsoport, bicsérdy.gabriella@uni-eszterhazy.hu, ORCID: 0000-0002-4502-049X

felnőttkor közti átmenetet gátló, illetve segítő képesség- és készségfaktork azonosítása, hogy a tehetséges fiatal kézilabdázók a minőségi élsport hátszágává válhassanak. Ennek érdekében komplex, a természet- és a társadalomtudomány területeit egyaránt felölelő szemlélettel szükséges megközelíteni a tehetség és a beválás problémakörét (Csáki et al., 2013; Matthys et al., 2011; Révész et al., 2008).

A beválást alapvetően meghatározza a kiválasztás (Pearson et al., 2006) és a tehetséggondozás sikeressége. A kiválasztás során olyan mérési protokollokat alkalmaznak, melyek tudományos alapon próbálják meghatározni a tehetségek attribútumait. Jóllehet sok sportágban a testi adottságok behatárolják a sportkarrier lehetőségét, a sportági kiválasztás mégsem alapulhat kizárólag a genetikai tulajdonságok felmérésén, mivel a tehetség kibontakozását számos belső és külső tényező együttesen befolyásolja (Gyarmathy, 2013).

A kiválasztási folyamatban meghatározó a testfelépítés és a sportágra jellemző motoros képességek szintje, emellett sok esetben a taktikai felkészültség is górcső alá kerül (Bognár et al., 2009; Juhász et al., 2018). Az örökölt adottságokon (testalkat, fiziológiai tulajdonságok, kondicionális, koordinációs, pszichés és mentális képességek stb.) túl azonban számos környezeti faktor (szociokulturális háttér, család, edző stb.) is szerepet játszik a kiemelkedésben. Mivel az utánpótlás-válogatottság előrevetíti a felnőtt sikereket (Bjørndal et al., 2018; Zilinyi et al., 2020), a kiválasztásnak óriási jelentősége van a beválásban. Az aktuális teljesítmény helyett ezért a lehető legtöbb paramétert és a biológiai érettséget (Vaeyens et al., 2008) figyelembe véve, a fejlődési lehetőséget „előre jósolva” kell a szakembereknek döntést hozniuk (Gyarmathy, 2017). Tovább nehezíti a kiválasztás előrejelzését, hogy az utánpótlás és a felnőtt kézilabdázás kiválasztási között kimutatható különbségek vannak (Hoppe et al., 2017).

A beváláshoz nélkülözhetetlen az elköteleződés, a motiváció, talán ez a legfontosabb összetevő a siker elérésében. Berki és Pikó (2018) 38 sportág utánpótláskorú versenyzőjét vizsgálva arra a következtetésre jutott, hogy minél magasabb szintre jut a sportoló, annál nagyobb a motivációja. Eredményeiket megerősítette egy kézilabdázókat vizsgáló kutatás, mely az eredményesség mellett a sportolás élvezetét, valamint a család és a környezet támogatását találta a legnagyobb hatásúnak a magas szintű motiváció kialakulásában és fenntartásában (Karacsony & Krupanszki, 2023). Női labdarúgók vizsgálata ugyanakkor azt is kimutatta, hogy az idősebb játékosok kevésbé elkötelezettek, mint fiatalabb társaik (Domínguez-Escribano et al., 2015).

A megfelelő sportkörnyezet sokat tehet azért, hogy a sportolók elköteleződjenek (Back et al., 2022), az edző személyiségjegyei, viselkedése és kommunikációs képességei a sportolók képzése során mind a motiválás, mind a szakmai fejlődés sikerességében kulcsfontosságú (Sargent Megicks et al., 2022). Habár a klub filozófiája némiképp behatárolja a lehetőségeket, a mikrokörnyezet formálása, a megfelelő légkör megteremtése és a pozitív kapcsolatok kialakítása a sportolókkal az edző kizárólagos felelőssége. Juhász és Kónya (2024) válogatott és a nem válogatott utánpótláskorú kézilabdázók kapcsolatát vizsgálta edzőjükkel. Az eredmények szerint a válogatottak szorosabb kapcsolatot alakítanak ki edzőjükkel, mint a nem válogatottak, ami nemcsak a közös munka hatékonyságát segíti, de hatással van a motivációra is. Az adatok alapján a lányok a fiúknál érzelmileg jobban kötődnek edzőjükhöz, erősebb bennük a bizalom és a tisztelet az edzőjük iránt.

A csapatsportágakban – így a kézilabdában is – erőteljes a posztra való specializáció, ami posztonként eltérő fizikumot, képességeket és habitust kíván (Font et al., 2021; König-Görögh & Ökrös, 2018; Massuça et al., 2011). Korábbi kutatások kézilabda és labdarúgás sportágakban is eltéréseket találtak az eltérő poszton szereplő játékosok pszichés jellemzői között, melyek a különböző utánpótlás-korosztályok játékosai között is kimutathatóak voltak (Csáki et al., 2016; König-Görögh et al., 2017; Muntianu et al., 2022; Ökrös et al., 2020). A kézilabdázók vizsgálata emellett különbségeket mutatott a nemek között is, a lányok lelkiismer-

retesebbnek és nyitottabbnak értékelték magukat fiú társaiknál, akik viszont érzelmileg stabilabbnak bizonyultak (König-Görögh et al., 2017).

Orosz (2015) kutatása arra az eredményre jutott, hogy a tehetséges utánpótláskorú labdarúgók pszichés tulajdonságai felülmúlják kevésbé tehetséges társaikét, emellett nagyobb mértékben élvezik családjuk támogatását is. Szintén labdarúgóakadémiák játékosait vizsgálva azt találták, hogy a sikert az akadémisták elsősorban a mentalitásuknak és a család támogatásának tulajdonítják, a tárgyi feltételek, az egyesület anyagi helyzete, valamint a szerencse azonban nem játszik számottevő szerepet a beválásban (Bognár & Csáki, 2020).

A kiválasztás és a tehetséggondozás iránti növekvő érdeklődés ellenére a beválás előrejelzése még mindig korlátozott hatékonyságú (Leite et al., 2021; Shahidi et al., 2023; Till & Baker, 2020), mivel a sportsikerek elérése hosszú távú folyamat, mely számos, előre nem látható buktatót rejt. Kutatásunkban utánpótláskorú játékosok beválással kapcsolatos nézeteit tártuk fel pedagógiai megközelítésből. Kíváncsiak voltunk, hogy milyen belső és külső tényezőket tartanak fontosnak a sikeres felnőttkori sportpályafutáshoz, valamint mutatkozik-e különbség a válogatott és a nem válogatott utánpótláskorú játékosok nézeteiben a sikerességet befolyásoló tényezők tekintetében. A sportolók véleményének megismerése fontos adalékokkal szolgálhat a kiválasztás és a tehetséggondozás eredményességének növeléséhez, egyben hozzájárulhat az érdekelt felek közötti együttműködés javításához.

Módszerek

Minta

A kutatásban ifjúsági korú (U18) férfi (N = 42) és női (N = 40) kézilabda-játékosok (N = 82) vettek részt (1. táblázat). A játékosok átlagéletkora 17,06 év ($17,06 \pm 0,69$). A megkérdezett kézilabdázók fele a korosztályi válogatott keret tagja (N = 41). A nem válogatott játékosok (N = 41) mintáját a nők esetében egy államilag támogatott sportakadémiai képzési formában működő klub játékosai (N = 20), míg a férfiak esetében egy sportszervezeti képzési formában működő klub játékosai (N = 21) adták.

A játékosok szülei írásban járultak hozzá a vizsgálatban való részvételhez (a kutatásetikai engedély száma: RK/1222/2024).

		N	Életkor (M \pm SD)
Férfi	Válogatott	21	17,35 \pm 0,47
	Nem válogatott	21	16,75 \pm 0,79
	Összesen	42	17,05 \pm 0,71
Nő	Válogatott	20	17,01 \pm 0,62
	Nem válogatott	20	17,13 \pm 0,74
	Összesen	40	17,07 \pm 0,68
Összesen	Válogatott	41	17,18 \pm 0,57
	Nem válogatott	41	16,94 \pm 0,78
	Összesen	82	17,06 \pm 0,69

1. táblázat: A minta jellemzése

Adatfelvétel

A vizsgálathoz Kiss (2023) által alkalmazott és megbízhatónak talált (Cronbach-alfa: 0,75–0,87) kérdőív adaptált változatát használtuk annak érdekében, hogy a témában már korábban validált mérőeszköz segítségével tárjuk fel a háttértényezőket. A 38 zárt kérdés (Likert 1–4) a kézilabda-tehetség kibontakozását, a beválást befolyásoló belső és külső tényezőkre irányult, ahol a skála 1-es értéke a teljes egyet nem értést, míg 4-es értéke a teljes egyetértést jelentette.

A belső tényezők között humánbiológiai jellemzők, motoros képességek, kognitív és pszichés jellemzők egyaránt szerepeltek, a külső tényezők a személyi és tárgyi a feltételekre vonatkoztak.

Az adatfelvételre a válogatott játékosok esetében válogatott csapatedzést követően került sor, míg a nem válogatottak a klubedzést követően töltötték ki a kérdőívet.

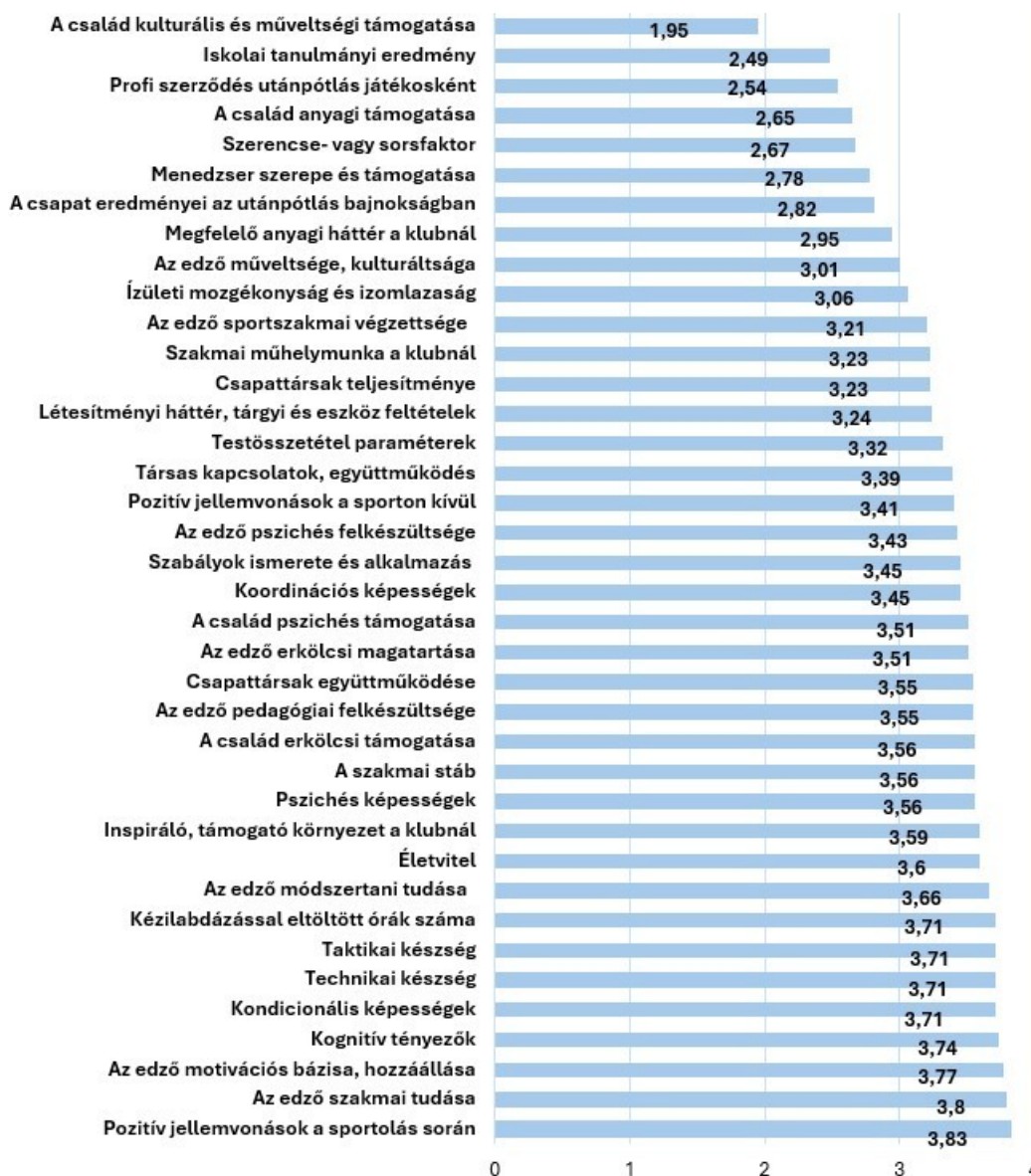
Adatfeldolgozás

Az adatfeldolgozáshoz a leíró statisztikai mutatókon túl a válogatott és a nem válogatott játékosok nézeteiben mutatkozó különbségek feltárására kétmintás t-próbát alkalmaztunk. Diszkriminancia-analízis segítségével mutattuk ki, hogy mely változók alapján különböznek leginkább egymástól a két csoport nézetei. A statisztikai elemzésekhez SPSS 28.0 programot használtunk. Szignifikanciaszintnek a társadalomtudományi kutatásokban alkalmazott hibahatárt ($p = 5\%$) vettük alapul.

Eredmények

A megkérdezett kézilabdázók szerint a sikeres felnőtt játékosá válás legfontosabb tényezői a *pozitív jellemvonások a sportolás során* ($3,83 \pm 0,439$), az *edző szakmai tudása* ($3,8 \pm 0,399$), az *edző motivációs bázisa, hozzáállása* ($3,77 \pm 0,479$), valamint a *kognitív tényezők* ($3,74 \pm 0,439$). Fontos tényezőként jelennek meg továbbá a *kondicionális képességek* ($3,71 \pm 0,533$), a *technikai készség* ($3,71 \pm 0,484$), a *taktikai készség* ($3,71 \pm 0,484$), valamint a *kézilabdázással eltöltött órák száma* ($3,71 \pm 0,533$).

Legkevésbé befolyásoló tényezőként a *család kulturális és műveltségi támogatását* ($1,95 \pm 0,928$), az *iskolai tanulmányi eredményt* ($2,49 \pm 0,82$), a *profli szerződést utánpótlás játékosként* ($2,54 \pm 0,905$), a *család anyagi támogatását* ($2,65 \pm 0,743$), a *szerencse- vagy sorsfaktort* ($2,67 \pm 0,817$), a *menedzser szerepét és támogatását* ($2,78 \pm 0,832$), a *csapat eredményeit az utánpótlás bajnokságban* ($2,82 \pm 0,772$) és a *megfelelő anyagi háttérrel a klubnál* ($2,95 \pm 0,646$) jelölték meg (1. ábra).



1. ábra: A belső és külső tényezők átlag- és szórásértékei a teljes mintára vonatkoztatva

A válogatott és a nem válogatott játékosok nézeteiben hét tényező esetében találunk szignifikáns különbséget (2. táblázat). A különbséget mutató tényezők közül öt külső [*a család pszichés támogatása* ($t = 2,817$; $p = 0,006$); *az edző pszichés felkészültsége* ($t = 2,286$; $p = 0,025$); *társas kapcsolatok, együttműködés* ($t = 2,759$; $p = 0,007$); *az edző sportszakmai végzettsége* ($t = -3,082$; $p = 0,003$); *szakmai műhelymunka a klubnál* ($t = -2,290$; $p = 0,025$)] és két belső tényező [*pozitív jellemvonások a sporton kívüli életfeladatok végrehajtásában* ($t = 2,028$; $p = 0,046$); *testösszetétel paraméterek* ($t = -3,372$; $p = 0,001$)].

	Válogatott (N=41) M±SD	Nem válogatott (N=41) M±SD	t	p
Belső tényezők				
Pozitív jellemvonások a sporton kívüli életfeladatok végrehajtásában	3,56 ± 0,634	3,27 ± 0,672	2,028	0,046
Testösszetétel paraméterek	3,1 ± 0,583	3,54 ± 0,596	-3,372	0,001
Külső tényezők				
A család pszichés támogatása	3,68 ± 0,521	3,34 ± 0,575	2,817	0,006
Edző pszichés felkészültsége	3,56 ± 0,55	3,29 ± 0,512	2,286	0,025
Társas kapcsolatok, együttműködés	3,56 ± 0,55	3,22 ± 0,571	2,759	0,007
Edző sportszakmai végzettsége	2,98 ± 0,689	3,44 ± 0,673	-3,082	0,003
Szakmai műhelymunka a klubnál	3,05 ± 0,773	3,41 ± 0,67	-2,290	0,025

2. táblázat: A válogatott és a nem válogatott játékosok nézeteiben mutatkozó szignifikáns különbségek. *Jelmagyarázat (kiemelés): az adott változó magasabb átlagértéke a két csoport vonatkozásában*

A válogatott játékosok tartják fontosabbnak a család pszichés támogatását ($3,68 \pm 0,521$), az edző pszichés felkészültségét ($3,56 \pm 0,55$), a társas kapcsolatokat, együttműködést ($3,56 \pm 0,55$), valamint a pozitív jellemvonásokat a sporton kívüli életfeladatok végrehajtásában ($3,56 \pm 0,634$), míg a nem válogatott játékosok a testösszetétel paraméterek ($3,54 \pm 0,596$), az edző sportszakmai végzettsége ($3,44 \pm 0,673$) és a szakmai műhelymunka a klubnál ($3,41 \pm 0,67$) tényezőket gondolják fontosabbnak a beválás szempontjából.

A diszkriminancia-analízis eredményeként elmondható, hogy a két csoport nézetei a testösszetétel paraméterek mentén különböznek leginkább ($F(1,2) = 11,368$; $p = 0,001$) és a pozitív jellemvonások a sporton kívüli életfeladatok végrehajtásában tényezőben a legkevésbé [$F(1,2) = 4,114$; $p = 0,046$] (3. táblázat).

	Wilks' Lambda	F	df1	df2	Sig.
1. Testösszetétel paraméterek	0,876	11,368	1	80	0,001
2. Az edző sportszakmai végzettsége	0,894	9,5	1	80	0,003
3. A család pszichés támogatása	0,91	7,935	1	80	0,006
4. Társas kapcsolatok, együttműködés	0,913	7,612	1	80	0,007
5. Az edző pszichés felkészültsége	0,939	5,227	1	80	0,025
6. Szakmai műhelymunka a klubnál	0,938	5,245	1	80	0,025
7. Pozitív jellemvonások a sporton kívüli életfeladatok végrehajtásában	0,951	4,114	1	80	0,046

3. táblázat: A vizsgált tényezők diszkriminancia-analízise a válogatott és a nem válogatott játékosok vonatkozásában

A férfi kézilabdázók esetében a válogatott és a nem válogatott játékosok nézeteiben öt tényező esetén mutatkozik szignifikáns különbség [taktikai készség ($t = 2,701$; $p = 0,01$); életvitel ($t = 2,308$; $p = 0,026$); szakmai stáb ($t = 2,059$; $p = 0,046$); az edző erkölcsi magatartása ($t = 2,370$; $p = 0,023$); az edző pedagógiai felkészültsége

($t = 2,087$; $p = 0,043$), melyek mindegyikét a válogatott szintű játékosok vélik fontosabbnak, és melyek között egyetlen belső tényező található (4. táblázat).

	Válogatott (N=21) M±SD	Nem válogatott (N=21) M±SD	t	p
Belső tényezők				
Taktikai készség	3,71 ± 0,463	3,29 ± 0,561	2,701	0,01
Külső tényezők				
Életvitel	3,67 ± 0,577	3,24 ± 0,625	2,308	0,026
Szakmai stáb	3,62 ± 0,59	3,19 ± 0,75	2,059	0,046
Edző erkölcsi magatartása	3,57 ± 0,598	3,1 ± 0,7	2,370	0,023
Edző pedagógiai felkészültsége	3,57 ± 0,676	3,14 ± 0,655	2,087	0,043

4. táblázat: A férfiválogatott és a nem válogatott játékosok nézeteiben mutatkozó szignifikáns különbségek. *Jelmagyarázat (kiemelés): az adott változó magasabb átlagértéke a két csoport vonatkozásában*

A férfiválogatott és a nem válogatott játékosok nézetei a taktikai készség [$F(1,2) = 7,297$; $p = 0,01$] tényezőben különböznek a leghangsúlyosabban és a szakmai stáb [$F(1,2) = 4,241$; $p = 0,046$] beválást befolyásoló szerepében a legkevésbé (5. táblázat).

	Wilks' Lambda	F	df1	df2	Sig.
1. Taktikai készség	0,846	7,297	1	40	0,01
2. Az edző erkölcsi magatartása	0,877	5,618	1	40	0,023
3. Életvitel	0,882	5,329	1	40	0,026
4. Az edző pedagógiai felkészültsége	0,902	4,355	1	40	0,043

5. táblázat: A vizsgált tényezők diszkriminancia-analízise a férfiválogatott és a nem válogatott játékosok vonatkozásában

A női kézilabdázók esetében a válogatott szintű és a nem válogatott játékosok nézeteiben tizennégy tényezőt tekintve mutatkozik szignifikáns különbség, melyek közül mindösszesen négy belső tényező [kondicionális képességek ($t = -2,517$; $p = 0,021$); kognitív tényezők ($t = -3,559$; $p = 0,002$); pszichés képességek ($t = -2,845$; $p = 0,008$); testösszetétel paraméterek ($t = -4,096$; $p = 0,000$)] és tíz külső tényező [inspiráló, támogató környezet a klubnál ($t = -3,199$; $p = 0,005$); csapattársak együttműködése ($t = -2,135$; $p = 0,043$); az edző pedagógiai felkészültsége ($t = -2,276$; $p = 0,030$); szakmai stáb ($t = -2,307$; $p = 0,029$); szakmai műhelymunka a klubnál ($t = -3,961$; $p = 0,000$); a család pszichés támogatása ($t = 2,757$; $p = 0,009$); csapattársak teljesítménye ($t = -3,321$; $p = 0,002$); létesítményi háttér, tárgyi és eszköz feltételek ($t = -3,417$; $p = 0,002$); az edző sportszakmai végzettsége ($t = -2,979$; $p = 0,005$); társas kapcsolatok, együttműködés ($t = 2,142$; $p = 0,039$)] (6. táblázat).

Két tényezőt [a család pszichés támogatása ($3,8 \pm 0,41$); társas kapcsolatok, együttműködés ($3,55 \pm 0,51$)] jelölték meg fontosabbnak a válogatott játékosok, a többi szignifikáns különbséget mutató tényezőt a nem válogatott szintű női kézilabdázók tartják fontosabbnak a felnőttkori sikerességhez.

Válogatott	Nem válogatott	t	p
------------	----------------	---	---

	(N=20) M±SD	(N=20) ± M±SD		
Belső tényezők				
Kondicionális képességek	3,75 ± 0,444	4 ± 0	-2,517	0,021
Kognitív tényezők	3,6 ± 0,503	4 ± 0	-3,559	0,002
Pszichés képességek	3,6 ± 0,503	3,95 ± 0,224	-2,845	0,008
Testösszetétel paraméterek	3,15 ± 0,671	3,85 ± 0,366	-4,096	0,000
Külső tényezők				
Inspiráló, támogató környezet a klubnál	3,65 ± 0,489	4 ± 0	-3,199	0,005
Csapattársak együttműködése	3,65 ± 0,587	3,95 ± 0,224	-2,135	0,043
Az edző pedagógiai felkészültsége	3,6 ± 0,503	3,9 ± 0,308	-2,276	0,030
Szakmai stáb	3,55 ± 0,605	3,9 ± 0,308	-2,307	0,029
Szakmai műhelymunka a klubnál	3,05 ± 0,759	3,85 ± 0,489	-3,961	0,000
A család pszichés támogatása	3,8 ± 0,41	3,4 ± 0,503	2,757	0,009
Csapattársak teljesítménye	3,2 ± 0,616	3,8 ± 0,523	-3,321	0,002
Létesítményi háttér, tárgyi és eszköz feltételek	3,15 ± 0,671	3,8 ± 0,523	-3,417	0,002
Az edző sportszakmai végzettsége	3,2 ± 0,616	3,75 ± 0,55	-2,979	0,005
Társas kapcsolatok, együttműködés	3,55 ± 0,51	3,2 ± 0,523	2,142	0,039

6. táblázat: A női válogatott és a nem válogatott játékosok nézeteiben mutatkozó szignifikáns különbségek. *Jelmagyarázat (kiemelés): az adott változó magasabb átlagértéke a két csoport vonatkozásában*

A női válogatott és a nem válogatott játékosok nézetei a *testösszetétel paraméterek* [$F(1,2) = 16,775$; $p < 0,001$], a *szakmai műhelymunka a klubnál* [$F(1,2) = 15,69$; $p < 0,001$] és a *kognitív tényezők* [$F(1,2) = 12,667$; $p = 0,001$] esetében különbözik a leghangsúlyosabban és a *csapattársak együttműködése* [$F(1,2) = 4,56$; $p = 0,039$], valamint a *társas kapcsolatok, együttműködés* [$F(1,2) = 4,586$; $p = 0,039$] tényező befolyásoló szerepében a legkevésbé (7. táblázat).

	Nem		Wilks' Lambda	F	df1	df2	Sig.
	Válogatott	válogatott					
	M±SD	M±SD					
1. Testösszetétel paraméterek	3,15 ± 0,671	3,85 ± 0,366	0,694	16,775	1	38	<0,001
2. Szakmai műhelymunka a klubnál	3,05 ± 0,759	3,85 ± 0,489	0,708	15,69	1	38	<0,001
3. Kognitív tényezők	3,6 ± 0,503	4±0	0,75	12,667	1	38	0,001
4. Létesítményi háttér, tárgyi és eszköz feltételek	3,15 ± 0,671	3,8 ± 0,523	0,765	11,676	1	38	0,002
5. Csapattársak teljesítménye	3,2 ± 0,616	3,8 ± 0,523	0,775	11,032	1	38	0,002
6. Inspiráló, támogató környezet a klubnál	3,65 ± 0,489	4±0	0,788	10,231	1	38	0,003
7. Az edző sportszakmai végzettsége	3,2 ± 0,616	3,75 ± 0,55	0,811	8,876	1	38	0,005
8. Pszichés képességek	3,6 ± 0,503	3,95 ± 0,224	0,824	8,096	1	38	0,007
9. A család pszichés támogatása	3,8 ± 0,41	3,4 ± 0,503	0,833	7,6	1	38	0,009
10. Kondicionális képességek	3,75 ± 0,444	4 ± 0	0,857	6,333	1	38	0,016
11. A szakmai stáb	3,55 ± 0,605	3,9 ± 0,308	0,877	5,32	1	38	0,027
12. Az edző pedagógiai felkészültsége	3,6 ± 0,503	3,9 ± 0,308	0,88	5,182	1	38	0,029
13. Csapattársak együttműködése	3,65 ± 0,587	3,95 ± 0,224	0,893	4,56	1	38	0,039
14. Társas kapcsolatok, együttműködés	3,55 ± 0,51	3,2 ± 0,523	0,892	4,586	1	38	0,039

7. táblázat: A vizsgált tényezők diszkriminancia-analízise a női válogatott és a nem válogatott játékosok vonatkozásában

Diszkusszió

Kutatásunkban utánpótláskorú kézilabda-játékosok beválással kapcsolatos nézeteit tártuk fel, hozzájárulva a hazai utánpótlás-nevelés és tehetséggondozás eredményességének növeléséhez, a folyamatban részt vevők együttműködésének erősítéséhez, továbbá a fejlődést elősegítő sportkörnyezeti feltételek meghatározásához.

A belső tényezők (humánbiológiai jellemzők, motoros képességek, kognitív és pszichés jellemzők) jelentőségével a sportteljesítményben a kézilabdázás vonatkozásában számos szakirodalom foglalkozott (Jakšić et al., 2022; Krüger et al., 2014; Przednowek et al., 2019; Wilczyński et al., 2022). Az általunk megkérdezett utánpótláskorú kézilabda-játékosok nézetei egyértelműen alátámasztják ezen tényezők befolyásoló szerepét a teljesítményben, ezáltal a beválásban. A teljes minta válaszai alapján, jelentőségüket tekintve a következő sorrend alakult ki: pozitív jellemvonások a sportolás során, kognitív tényezők, kondicionális képességek, technikai készség, taktikai készség, pszichés képességek, koordinációs képességek, szabályok ismerete és alkalmazása, pozitív jellemvonások a sporton kívül, testösszetétel paraméterek és ízületi mozgékonyosság, izomlazaság.

Az eredmények alapján ugyanakkor elmondható, hogy az utánpótláskorú játékosok a belső tényezők befolyásoló szerepén túl kiemelt jelentőséget tulajdonítanak a külső tényezők meglétének. Bebizonyosodott, hogy a sportkörnyezetnek nem csupán a lemorzsolódás csökkentésében van jelentősége, de a felkészülés során és a versenyteljesítményben is. Ez a megállapítás különösen érvényes a csapatsportágakra, ahol a versenyteljesítményt az egyéni és a csapatteljesítmény egyaránt befolyásolja.

Bár a sportkörnyezet mint külső tényező szerepének feltárását a nemzetközi kutatások sorban a fókuszba helyezik (Henriksen & Stambulova, 2023; Li et al., 2019; Mitchell et al., 2021), a hazai utánpótlás-kutatások to-

vábbra is a belső tényezők vizsgálatát helyezik előtérbe. Eredményeink egyértelműen igazolják, hogy az utánpótlás-nevelés során különös jelentősége van a külső tényezőknek, és nem hagyható figyelmen kívül a sportolók igényeinek figyelembevétele a sportkörnyezet alakítása során. Ebben kiemelkedő szerepe van az edzőnek. A szakmai és módszertani tudás mellett a kutatásban részt vevő utánpótláskorú játékosok nagy jelentőséget tulajdonítanak az edző pedagógiai és pszichés felkészültségének, motivációs bázisának és hozzáállásának, továbbá a klubnál érezhető inspiráló, támogató környezetnek és a szakmai stáb felkészültségének.

Mindez az edzőképzés számára is támpontul szolgál, és iránymutatást ad az inter- és intraperszonális készségek fejlesztésének előtérbe helyezésére, hiszen a kézilabdázók felkészítése a képességek, készségek rendszerében széles spektrumot átfogó tudásbázissal bíró sportszakembereket kíván meg, ami nemcsak a sportszakmával, de a pszichológiával és a pedagógiával összefüggő tudástartalmak, képességek és készségek meglétét is igényli.

A válogatott és a nem válogatott játékosok nézetei közötti szignifikáns különbségeket nemek szerint vizsgálva megállapítható, hogy a férfi válogatott játékosok valamennyi külső tényezőt fontosabbnak ítélték meg. Ezzel szemben a nőknél ez a tendencia a nem válogatott sportolók esetében volt megfigyelhető. Ez további kérdést vet fel az edzőképzésben, mely szerint az adott nemmel foglalkozó szakemberek felkészítése során a nemek közti különbségekből fakadóan eltérő szakmai, pedagógiai és pszichológiai tartalmakat is célszerű bevezetni.

A sportkörnyezet mellett a család erkölcsi és pszichés támogatására is igényt tartanak az utánpótláskorú játékosok. A szülői támogatásra való igény különböző élethelyzetekben mutatkozhat meg. Az érzelmi támogatásra szükség lehet egy negatív élmény, esemény bekövetkezésekor (például sérülés, rosszul sikerült versenyteljesítmény stb.). Pozitív élmények esetén is igénylik a sportolók a szülői visszajelzést (például elismerés). Az utánpótláskorú sportolók esetében a szülők támogató funkciója közé tartozik az önértékelés erősítése, vagy annak segítése, hogy a sportoló megértse önmagát, kezelje a kialakult helyzeteket (Kovács, 2023).

A sportszülők szerepét több megközelítésben is vizsgálták. A szülők nézeteit, viselkedését nagyban befolyásolja a gyermekhez való kötődés mértéke, valamint az autonómia támogatásának szintje (Holt & Knight, 2014; Lisinskiene, 2016). A szülői részvétel minősége, a bevonódás mértéke – amely ennek hiányától a túlzott bevonódásig terjedhet – hatással van a sportoló sportban megélt élményeire (Kovács, 2023). Kutatások bizonyították, hogy esetenként a sportoló és az edző részéről észlelt szülői bevonódás és a szülők által megélt, megítélt bevonódás mértéke nem azonos (Goodman & James, 2017; Marsh et al., 2015).

A szülők szerepe mellett egyre több kutatás foglalkozik az edző-sportoló-szülő egység sportteljesítményt befolyásoló szerepével. Az interperszonális kapcsolatok mélységének, minőségének feltárása során a kutatók egy része a hármast egységet együttesen vizsgálja (Holden et al., 2015; Lisinskiene & Lochbaum, 2022), míg mások az edző-sportoló (Jowett, 2017; Şenel et al., 2024), az edző-szülő (Horne et al., 2020; Santos et al., 2024), vagy a sportoló-szülő kapcsolatot (DeFreese et al., 2018; Rouquette et al., 2020) helyezik fókuszba.

A kutatásunkban részt vevő utánpótláskorú kézilabda-játékosok fontosnak vélik az edző pedagógiai felkészültségét, és igényt tartanak a szülői támogatásra. A kapott eredmények mentén javasoljuk az interperszonális kommunikáció hatékonyságának felülvizsgálatát és szükség esetén javítását a sportolók fejlődésének elősegítése érdekében. A nemzetközi szakirodalom alapján más sportágakban is elsősorban az edző és a szülők kommunikációjában mutatkoznak hiányosságok a szerepekkel, a célkitűzéssel, a felkészülés folyamatával, feladataival, de esetenként a bizalmi viszony fenntartásával kapcsolatban (Horne et al., 2020). Ezt támasztja alá Kovács és munkatársai (2024) kézilabda-játékosok körében végzett legújabb kutatása is, mely szerint a szülői bevonódás optimalizálásához, a szülők által nyújtott támogatás kiaknázásához az edzők és a stáb részéről különös figyelmet kell szentelni annak, hogy a megfelelő információk eljussanak a szülőkhöz.

Kutatási eredményeink alátámasztják a pozitív utánpótlás-fejlesztés (Positive Youth Development) szemléletmódját, mely a fejlődés feltételeit az edzők, a szülők és a társak hatásában, valamint a sportléthez és a sporton kívüli élethez szükséges készségek fejlesztésén alapuló programok kidolgozásában határozza meg. Mindezek elengedhetetlenek a sikeres és töretlen átmenethez az utánpótlás-korosztályból a felnőtt korosztályba (Holt et al., 2016; Kovács, 2023; Kőrössy, 2016).

Kutatásunk alapján azt a következtetést vonjuk le, hogy a kézilabda utánpótlás-nevelésben és tehetséggondozásban szükséges a sportkörnyezet sportolók igényeihez történő alakítása, az edzők pedagógiai továbbképzése és az edző-sportoló-szülő kapcsolat erősítése.

Kutatási limitációk, további javaslatok

Kutatási eredményeink értelmezésekor figyelembe kell venni, hogy a nem válogatottak mintája a teljes populációt nem fedi le. A nem válogatottak mintáját egy-egy klubcsapat játékosai adták, ebből kifolyólag véleményük nagymértékben tükrözi az adott sportkörnyezetet.

Az optimális sportkörnyezet sportolók igényeihez alakításához további kutatásokra van szükség. Ez részben nagyobb mintán történő adatfelvételt, részben – a mélyebb megértés érdekében – kvalitatív módszerek alkalmazását igényli.

Megállapítottuk, hogy a nemek közti eltérésekből fakadóan a szakembereknek további, a pszichológiával és pedagógiával összefüggő tudástartalommal, képességgel és készséggel kell rendelkezniük, ehhez az edzőképzést célirányos modulokkal javasolt kiegészíteni. Célszerűnek mutatkozik tehát a jelenlegi edzői kompetenciák feltárása a férfi és a női sportolókkal való bánásmód tekintetében.

Az interperszonális kommunikáció hatékonyságának felülvizsgálatához szükség volna a résztvevők megkérdezésére ennek megvalósulásának mértékéről, majd a kapott eredmények összehasonlítása után változtatásokat szorgalmazni szövetségi és klub szinten egyaránt.

További érdekes pedagógiai vonatkozású háttérinformációval gazdagodhatunk, ha vizsgálatainkat a teljes populációt megcélözva kiterjesztjük az utánpótlás-nevelési rendszer legfelső szintjére, a sportakadémiákra, melyek sajátos nevelési színteret biztosítanak a tehetséggondozás során.

Irodalom

1. Back, J., Johnson, U., Svedberg, P., McCall, A., & Ivarsson, A. (2022). Drop-out from team sport among adolescents: A systematic review and meta-analysis of prospective studies. *Psychology of Sport and Exercise*, 61, 102205. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2022.102205>
2. Berki, T., & Pikó, B. (2018). A sport iránti elköteleződés összehasonlítása a sportolás egyes jellemzőinek tükrében serdülő sportolók körében. *Magyar Sporttudományi Szemle*, 19(4), 3–11.
3. Bjørndal, C. T., Luteberget, L. S., & Holm, S. (2018). The relationship between early and senior level participation in international women's and men's handball. *Journal of Human Kinetics*, 63(1), 73–84. <https://doi.org/10.2478/hukin-2018-0008>
4. Bognár, J., & Csáki, I. (2020). Kiemelt akadémiai rendszer labdarúgójának véleménye a sportágválasztásról, sikerességről és az edzői szerepekről. *Magyar Pedagógia*, 120(3), 229–246. <https://doi.org/10.17670/MPed.2020.3.229>
5. Bognár, J., Géczi, G., Révész, L., Trzaskoma-Bicsérdy, G., Koltai, M., & Vincze, G. (2009). Magyarországi csapatsportok tehetség-kiválasztásának összehasonlítása. In J. Bognár (Ed.), *Tanulmányok a kiválasztás és a tehetséggondozás köréből* (pp. 237–248). Magyar Sporttudományi Társaság.
6. Csáki, I., Bognár, J., Révész, L., & Géczi, G. (2013). Elméletek és gyakorlatok a tehetséges labdarúgó kiválasztásához és bevalásához. *Magyar Sporttudományi Szemle*, 14(53), 12–18. https://mstt.hu/MSSZ/MSSZ_201301.pdf
7. Csáki, I., Fózer-Selmeci, B., Bognár, J., Szájer, P., Zalai, D., Géczi, G., Révész, L., & Tóth L. (2016). Új mérési módszer: Pszichés tényezők vizsgálata a Vienna Test System segítségével labdarúgók körében. *Testnevelés, Sport, Tudomány*, 1(1), 8–20. <https://doi.org/10.21846/TST.2016.1.1>
8. DeFreese, J., Dorsch, T. E., & Flitton, T. A. (2018). The parent-child relationship and sport parents' experiences of burnout and engagement. *Journal of Clinical Sport Psychology*, 12(2), 218–233. <https://doi.org/10.1123/jcsp.2017-0006>
9. Domínguez-Escribano, M., Ariza-Vargas, L., & Taberner, C. (2015). Motivational variables involved in commitment of female soccer players at different competitive levels. *Soccer & Society*, 18(7), 801–816. <https://doi.org/10.1080/14660970.2015.1067789>
10. Font, R., Karcher, C., Reche, X., Carmona, G., Tremps, V., & Iruetia, A. (2021). Monitoring external load in elite male handball players depending on playing positions. *Biology of Sport*, 38(3), 475–481. <https://doi.org/10.5114/biolsport.2021.101123>
11. Goodman, M., & James, I. A. (2017). Parental involvement in young footballers' development: A comparison of the opinions of children and their parents. *Sport and Exercise Psychology Review*, 13(1), 2–9. <https://doi.org/10.53841/bpssepr.2017.13.1.2>
12. Gyarmathy, É. (2013). Tehetség és tehetséggondozás a 21. század elején Magyarországon. *Neveléstudomány: Oktatás – Kutatás – Innováció*, 1(2), 90–106.
13. Gyarmathy, É. (2017). A tehetség érdem és lehetőség oldala. *Psychologia Hungarica Caroliensis*, 5(1), 1–19.

14. Henriksen, K., & Stambulova, N. (2023). The social environment of talent development in youth sport. *Frontiers in Sports and Active Living*, 5, 1127151. <https://doi.org/10.3389/fspor.2023.1127151>
15. Holden, S. L., Forester, B. E., Keshock, C. M., & Pugh, S. F. (2015). How to effectively manage coach, parent, and player relationships. *The Sport Journal*. <https://doi.org/10.17682/sportjournal/2015.025>
16. Holt, N. L., & Knight, C. J. (2014). *Parenting in youth sport: From research to practice*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203798553>
17. Holt, N. L., Neely, K. C., Slater, L. G., Camiré, M., Côté, J., Fraser-Thomas, J., MacDonald, D., Strachan, L., & Tamminen, K. A. (2016). A grounded theory of positive youth development through sport based on results from a qualitative meta-study. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 10(1), 1–49. <https://doi.org/10.1080/1750984x.2016.1180704>
18. Hoppe, M. W., Brochhagen, J., Baumgart, C., Bauer, J., & Freiwald, J. (2017). Differences in anthropometric characteristics and physical capacities between junior and adult top-level handball players. *Asian Journal of Sports Medicine*, 8(4), e60663. <https://doi.org/10.5812/asjasm.60663>
19. Horne, E., Woolf, J., & Green, C. (2020). Relationship dynamics between parents and coaches: Are they failing young athletes? *Managing Sport and Leisure*, 27(3), 224–240. <https://doi.org/10.1080/23750472.2020.1779114>
20. Jakšić, D., Trbojević Jocić, J., Maričić, S., Miçoogullari B. O., Sekulić, D., Foretić, N., Bianco, A., & Drid, P. (2022). Mental skills in Serbian handball players: In relation to the position and gender of players. *Frontiers in Psychology*, 13, 960201. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.960201>
21. Jowett, S. (2017). Coaching effectiveness: The coach-athlete relationship at its heart. *Current Opinion in Psychology*, 16, 154–158. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2017.05.006>
22. Juhász, I., & Kónya, R. (2024). Edző-sportoló kapcsolat jellemzői ifjúsági kézilabdázók körében: Fókuszban a beválás. *Acta Universitatis de Carolo Eszterházy Nominatae: Sectio Sport*, 55, 57–74. <https://doi.org/10.33040/ActaUnivEszterhazySport.2025.55.57>
23. Juhász, István, Horváth, László, Rácz, László (2018) Serdülő korú fiú kézilabdázók kiválasztási folyamatának tapasztalatai *Az Eszterházy Károly Egyetem tudományos közleményei* (45. köt.). *Tanulmányok a sporttudomány köréből = Acta Universitatis de Carolo Eszterházy Nominatae. Sectio Sport*. pp. 25–36. <https://publikacio.uni-eszterhazy.hu/4642/>
24. Karacsony, P., & Krupanszki, K. (2023). Analysis of factors influencing the motivation of hungarian juniorhandball players. *Physical Education Theory and Methodology*, 23(3), 438–446. <https://doi.org/10.17309/tmfv.2023.3.17>
25. Kiss, Z. (2023). *Hazai és határon túli utánpótláskorú labdarúgók tehetséggondozásának pedagógiai jellemzői*. Doktori disszertáció. Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola, Eger. <https://doi.org/10.15773/EKKE.2023.016>
26. Kovács, K. (2023). *Sportszülők. Utánpótlás életkorú, csapatsportoló fiatalok szüleinek jellegzetességei a sportpszichológia szemszögéből, gyermekük életkora tükrében*. Doktori értekezés. Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetem, Budapest. <https://doi.org/10.17624/TF.2023.7>

27. Kovács, K., Takács, J., Juhász I., & Kovács, K. (2024). Perceptions of parental involvement in youth handball players, the effects of sport participation stage and sports injury. *Frontiers in Psychology*, 15, 1412116. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1412116>
28. König-Görögh, D., Gyömbér, N., Szerdahelyi, Z., Laoues, N., Balogh, Zs., Tóth-Hosnyánszki, A., & Ökrös, Cs. (2017). Personality profiles of junior handball players: Differences as a function of age, gender, and playing positions. *Cognition, Brain, Behavior. An Interdisciplinary Journal*, 21(4), 237–247. <https://doi.org/10.24193/cbb.2017.21.15>
29. König-Görögh, D., & Ökrös, Cs. (2018). Kézilabda játékosok posztonkénti jellemzése a nemzetközi szakirodalom alapján. In V. Bocsi, & Gy. Szabó (Eds.), *Oktatás – nevelés – társadalom* (pp. 179–192). Didakt Kiadó.
30. Kőrössy, J. (2016). A pozitív fiatalkori fejlődés elmélete és modelljei. *Alkalmazott Pszichológia*, 16(2), 9–18. <https://doi.org/10.17627/ALKPSZICH.2016.2.9>
31. Krüger, K., Pilat, C., Ückert, K., Frech, T., & Mooren, F.C. (2014). Physical performance profile of handball players is related to playing position and playing class. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 28(1), 117–125. <https://doi.org/10.1519/JSC.0b013e318291b713>
32. Leite, N., Calvo, A. L., Cumming, S. Gonçalves, B., & Calleja-Gonzalez, J., (2021). Talent identification and development in sports performance. *Frontiers in Sports and Active Living*, 3, Art. 729167.
33. Li, C., Martindale, R., & Sun, Y. (2019). Relationships between talent development environments and mental toughness: The role of basic psychological need satisfaction. *Journal of Sports Sciences*, 37(18), 2057–2065. <https://doi.org/10.1080/02640414.2019.1620979>
34. Lisinskiene, A. (2016). *Educational interaction between adolescents and parents in sporting activities*. PhD Dissertation. Lithuanian Sports University, Kaunas.
35. Lisinskiene, A., & Lochbaum, M. (2022). The coach-athlete-parent relationship: The importance of the sex, sport type, and family composition. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(8), 4821. <https://doi.org/10.3390/ijerph19084821>
36. Marsh, A., Zavilla, S., Acuna, K., & Poczwadowski, A. (2015). Perception of purpose and parental involvement in competitive youth sport. *Health Psychology Report*, 3(1), 13–23. <https://doi.org/10.5114/hpr.2015.48897>
37. Massuça, L. & Fragoso, I., & Teles, J. (2011). Multidisciplinary approach to expertise in handball. *Conference: 3º Congresso Internacional de Jogos Desportivos*. Faculdade de Desporto, Universidade do Porto.
38. Matthys, S. P., Vaeyens, R., Vandendriessche, J., Vandorpe, B., Pion, J., Coutts, A. J., Lenoir, M., & Philippaerts, R. M. (2011). A multidisciplinary identification model for youth handball. *European Journal of Sport Science*, 11(5), 355–363. <https://doi.org/10.1080/17461391.2010.523850>
39. Mitchell, T. O., Gledhill, A., Shand, R., Littlewood, M. A., Charnock, L., & Till, K. (2021). Players' perceptions of the talent development environment within the English Premier League and football league. *International Sport Coaching Journal*, 8(3), 362–370. <https://doi.org/10.1123/iscj.2020-0085>

40. Muntianu, V. A., Abalășei, B. A., Nichifor, F., & Dumitru, I. M. (2022). The correlation between psychological characteristics and psychomotor abilities of junior handball players. *Children*, 9(6), 767. <https://doi.org/10.3390/children9060767>
41. Orosz, R. (2015). Psychological factors in the development of football-talent from the perspective of an integrative sport-talent model. *Journal for the Education of Gifted Young Scientists*, 3(1) 58–76. <https://doi.org/10.17478/JEGYS.2015112018>
42. Ökrös, Cs., Kónig-Görögh, D., & Gyömbér, N. (2020). Coping strategies of elite Hungarian junior handball players. *Acta Medicinae et Sociologica*, 11, 5–15. <https://doi.org/10.19055/ams.2020.11/30/1>
43. Pearson, D. T., Naughton, G. A., & Torode, M. (2006). Predictability of physiological testing and the role of maturation in talent identification for adolescent team sports. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 9(4), 277–287. <https://doi.org/10.1016/j.jsams.2006.05.020>
44. Przednowek, K., Śliż, M., Lenik, J., Dziadek, B., Cieszkowski, S., Lenik, P., Kopeć, D., Wardak, K., & Przednowek, K. H. (2019). Psychomotor abilities of professional handball players. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(11), 1909. <https://doi.org/10.3390/ijerph16111909>
45. Révész, L., Géczi, G., Bognár, J., & Trzaskoma-Bicsérdy, G. (2008). Sporttehetség: elméletek és jellemző jegyek a szakirodalomban. In J. Bognár (Ed.), *Tanulmányok a kiválasztás és a tehetséggondozás köréből* (pp. 76–97). Magyar Sporttudományi Társaság.
46. Rouquette, O. Y., Knight, C. J., Lovett, V. E., & Heuzé, J. (2020). Parent-athlete relationships: A central but underexamined consideration within sport psychology. *Sport & Exercise Psychology Review*, 16(2), 5–23. <https://doi.org/10.53841/bpssepr.2020.16.2.5>
47. Santos, F., Ferreira, M., Dias, L., Elliott, S. K., Milan, F. J., Milistetd, M., & Knight, C. J. (2024). A scoping review of coach-parent interactions and relationships across youth sport settings. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 1–24. <https://doi.org/10.1080/1750984x.2024.2332986>
48. Sargent Megicks, B., Till, K., Rongen, F., Cowburn, I., Gledhill, A., Mitchell, T., Emmonds, S., & Lara-Bercial, S. (2022). Examining European talent development environments: Athlete, parent and coach perceptions. *Journal of Sports Sciences*, 40(22), 2533–2543. <https://doi.org/10.1080/02640414.2023.2172800>
49. Şenel, E., Jowett, S., Adiloğulları, İ., & Kerr-Cumbo, R. (2024). Investigating the impact of coach behaviours and coach-athlete relationships on psychological safety. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 1–15. <https://doi.org/10.1080/1612197x.2024.2369717>
50. Shahidi, S. H., Carlberg, B., & Kingsley, J. D. (2023). Talent identification and development in youth sports: A systematic review. *International Journal of Kinanthropometry*, 3(1), 73–84. <https://doi.org/10.34256/ijk2318>
51. Till, K., & Baker, J. (2020). Challenges and (possible) solutions to optimizing talent identification and development in sport. *Frontiers in Psychology*, 11, 664. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.00664>
52. Vaeyens, R., Lenoir, M., Williams, A. M., & Philippaerts, R. M. (2008). Talent identification and development programmes in sport: Current models and future directions. *Sports medicine*, 38(9), 703–714. <https://doi.org/10.2165/00007256-200838090-00001>

53. Wilczyński, J., Cieślik, M., Maszczyk, A., & Zwierzchowska, A. (2022). The importance of posture and body composition for the stability and selected motor abilities of professional handball players. *Journal of Human Kinetics*, 82, 264–273. <https://doi.org/10.2478/hukin-2022-0025>
54. Zilinyi, Z., Nagy, Á., & Sterbenz, T. (2020). Analysis of the efficiency of the Hungarian Heracles-programs through Hungarian men's basketball. *Studia Universitatis Babeş-Bolyai Educatio Artis Gymnasticae*, 65(2), 19–28. [https://doi.org/10.24193/subbeag.65\(2\).11](https://doi.org/10.24193/subbeag.65(2).11)

Factors influencing success in handball: the views of youth players in focus

Handball is one of the most popular sports in Hungary. In recent years, the number of handball players and professionals working in the sport has significantly increased. Despite the growing interest in selection and talent management, the effectiveness of forecasting success is still limited. Investigating the problem of talent and success requires both a natural and a social science approach. Exploring the views of the participants is necessary to increase the effectiveness of selection and talent management, and to improve cooperation between the interested parties. In our research, we used a questionnaire method to reveal the views of youth players (N = 82) regarding success from a pedagogical approach. We were interested in what factors are considered important for a successful adult sports career, as well as whether there is a difference in the views of national-team players (N = 41) and non-national-team players (N = 41) regarding the factors influencing success. The views of the players clearly support the influencing role of internal factors in performance, and thus in success, but they attribute special importance to external factors. It has been proven that the sports environment is not only important in reducing dropout, but also in preparation and competition performance. The views of national-team players and non-national-team players showed more differences regarding external factors than internal factors. In addition, however, there was also a difference of opinion between genders, which raises further questions especially in coach-education. Based on the results, it can be concluded that there is a need for adapting sports environment to the needs of the athletes, achieving pedagogical education of the coaches and strengthening the coach-athlete-parent relationship.

Keywords: *handball, success, youth education, sports environment*